

Emberiza cia L. előfordulása Hunyad megyében. Ennek a fajnak hunyadmegyei előfordulásáról eddigelé annyit tudunk, hogy BUDA ÁLÁM Hátszegén, CSATÓ JÁNOS Klopotiván, CHERNEL ISTVÁN pedig Déván észlelte. 1908 április 27-én Várallyán figyeltem meg egy fészkelésre megtelepedő párt, ezenkívül többet láttam a Retyezátban.

BARTHOS GYULA.

Muscicapa atricapilla L. fészkelése hazánkban. Eddigelé csak nagyon kevés biztos adatunk volt a kormos légykapónak hazánkban való fészkeléséről. Legutoljára BARTHOS GYULA figyelte meg egy fészkelő párt Ihárosberényben 1906-ban. Az idén két újabb idevágó adatot kaptunk. CHERNEL ISTVÁN 1908 május 17-én Kőszegen figyelte meg egy párt, a mely a Széchenyi-téren fészkel egy oduban. Báró MANNBERG ÁRVÉD pedig 1908 június havában Kolozsváron a Bükk-erdőben talált egy fészkelő párt.

M. O. K.

Fuligula fuligula (L.) nyári előfordulása hazánkban. A kontyos réczét eddigelé csak mint őszi és tavaszi átvonulót ismertük hazánkban, a mely már déli fekvésnél fogva is némileg kiesik ennek a réczefajnak a fészkelő területéből. Annál meglepőbb DR. SZALAY LAJOS ELEMÉR megfigyelésnek az a jelentése, hogy 1907 június 15-én csapatból két darab kontyosrécze lövett Bánfalun, a Fertő-tó mellett. Kár, hogy a bejelentő nem említette meg azt, hogy milyen állapotban voltak e példányok nemű szervei. Tekintettel arra, hogy REISER OTTMÁR szerint Boszniában és Hercegovinában is fészkel a kontyos récze, egyáltalában nem valószínű, hogy Magyarország egyes alkalmas vidékein szintén költ néha.

M. O. K.

Ardetta minuta (L.) a Szepességben. 1908 május végén Késmárkon elevenen fogtak egy példányt ebből a Szepességben rendkívül ritkán előforduló fajból.

GRESCHIK JENŐ.

Das Vorkommen von Emberiza cia L. im Komitate Hunyad. Über das Vorkommen dieser Art im Komitate Hunyad wissen wir bisher soviel, dass er von ADAM v. BUDA in Hátszeg, von JOHANN v. CSATO in Klopotiva, und von STEFAN v. CHERNEL in Déva beobachtet wurde. Am 27. April 1908 beobachtete ich in Várallya ein Paar, welches sich zum Brüten niederliess. und ausserdem sah ich mehrere im Retyezát-Gebirge.

JULIUS v. BARTHOS.

Das Brüten von Muscicapa atricapilla L. in Ungarn. Bisher hatten wir nur sehr wenig sichere Angaben über das Brüten des Trauerfliegenschnäppers in Ungarn. In letzter Zeit beobachtete JULIUS v. BARTHOS im Jahre 1906 ein Paar in Ihárosberény Heuer erhielten wir zwei neue diesbezügliche Angaben. STEFAN v. CHERNEL beobachtete am 17. Mai 1908 in Kőszeg ein Paar, welches in einer Nisthöhle im Széchenyi-Park nistete. BARON ÁRVÉD v. MANNBERG fand im Juni 1908 in Kolozsvár im Bükk-Walde ein brütendes Paar.

U. O. C.

Das Vorkommen von Fuligula fuligula (L.) in Ungarn während des Sommers. Die Reiherente war bisher in Ungarn, welches seiner südlichen Lage wegen nicht mehr in das Brutgebiet dieser Entenart fällt, nur als Herbst- und Frühjahrs-Durchzügler bekannt. Umso überraschender war die Nachricht unseres Beobachters DR. LUDWIG ELEMÉR v. SZALAY, dass am 15. Juni 1907 aus einem Fluge zwei Exemplar der Reiherente in Bánfalu am Fertő-See erlegt wurden. Schade, dass der Berichterstatter nicht erwähnte, in welchem Zustande sich die Geschlechtsteile dieser Exemplare befanden. Mit Hinsicht darauf, dass nach OTTMAR REISER die Reiherente auch in Bosnien und Herzegovina brütet, ist es durchaus nicht unwahrscheinlich, dass dieselbe auch in einigen geeigneten Gegenden Ungarns manchmal nistet.

U. O. C.

Ardetta minuta (L.) in der Szepesség. Ende Mai 1908 wurde in Késmárk ein Exemplar dieser in der Szepesség ausserordentlich seltenen Art lebendig gefangen.

EUGEN GRESCHIK.

III. Migráció.

A vonuló madarak megérkezése Brailában, Romániában 1908 tavaszán. Megfigyelte BATSCHI GYÖRGY.

- Alanda arborea* L. Febr. 6.
 „ *arvensis* L. Febr. 2. Először szölt —
 Erster Gesang Febr. 26.
Anas penelope L. Febr. 28.
Anser albifrons (SCOP.) Mart. 4.
Anthus trivialis (L.) Febr. 27.
Ardea alba L. Mart. 17.
 „ *cinerea* L. Mart. 12. Érkezés a telepre —
 Ankunft zur Kolonie Mart. 26.
Ardea garzetta L. Apr. 18.
 „ *purpurea* L. Apr. 28.
 „ *ralloides* Scop. Apr. 24.
Caprimulgus europaeus L. Apr. 16.
Charadrius morinellus L. Apr. 14.
 „ *pluvialis* L. Apr. 6.
Chelidonaria urbica (L.) Apr. 11. Fészekben —
 An das Nest Apr. 14.
Ciconia ciconia (L.) Mart. 22. Fészekhez —
 An das Nest Mart. 29. Mart. 29. 40 → NW.
 — Mart. 31. 16 → N. Apr 1. D. e. 11 órától
 d. u. 1/23-ig egyfolytában vonulnak kisebb,
 az egész láthatáron elszórt csapatok → NW.
 — Apr. 1. Von vormittags 11 Uhr bis nach-
 mittags 1/23 ziehen über den ganzen Horizont
 zerstreut fortwährend kleinere Flüge → NW.
Ciconia nigra (L.) Apr. 20.
Clivicola riparia (L.) Apr. 23.
Columba oenas L. Febr. 25.
 „ *palumbus* L. Mart. 6.
Colymbus cristatus L. Mart. 14
 „ *griseigena* BODD. Mart. 16.
Coturnix coturnix (L.) Apr. 16.
Cuculus canorus L. Apr. 12.
Erithacus rubecula (L.) Mart. 11.

Nagy gólyavonulás a költési időszakban. 1908 május 29-én este 7 óra tájban észak felől vagy 1000 fehér gólya érkezett Szentgothárdra (Szolnok-Doboka m.) és a kertekben, valamint a kertemen kívül levő fenyvesben telepedtek meg. Reggel három óra tájban gyülekeztek és öt csapatba verődve, továbbvonultak dél felé. Egy részük azonban leszállt táplálkozni. Nem tudom elképzelni, hogy mi készítette őket ilyenkor, a mikor

III. Migration.

Die Ankunft der Vögel in Braila in Rumänien im Frühjahr 1908. Beobachtet von GEORG BATSCHI.

- Fulica atra* L. Mart. 12.
Gallinago gallinago (L.) Mart. 19.
 „ *gallinula* (L.) Mart. 15.
 „ *major* Gm. Apr. 15.
Gallinula chloropus (L.) Mart. 15.
Grus grus (L.) Mart. 18.
Hirundo rustica L. Mart. 18. Fészekhez —
 An das Nest Mart. 23.
Hydrochelidon nigra (L.) Apr. 21.
Lanius collurio L. Apr. 29.
 „ *minor* Gm. Apr. 22.
Luscinia luscinia (L.) Apr. 26.
Mergus serrator L. Febr. 28.
Merops apiaster L. Apr. 24.
Motacilla alba L. Febr. 26.
 „ *boarula* PENN. Mart. 4.
Numenius arcuatus (L.) Mart. 21.
Nycticorax nycticorax (L.) Apr. 21.
Oriolus oriolus (L.) Apr. 21.
Pavoncella pugnax (L.) Mart. 21.
Phylloscopus acredula (PALL.) Mart. 23.
Platalea leucorodia L. Apr. 25.
Plegadis falcinellus (L.) Apr. 15.
Ruticilla phoenicura (L.) Mart. 14.
Scolopax rusticola L. Mart. 14.
Spatula clypeata (L.) Apr. 14.
Sterna hirundo L. Mart. 10.
Sturnus vulgaris L. Febr. 16.
Sylvia atricapilla (L.) Mart. 21.
 „ *curruca* (L.) Apr. 2.
Turdus musieus L. Febr. 21.
 „ *torquatus* L. Mart. 3.
Upupa epops L. Mart. 26.
Vanellus vanellus (L.) Febr. 24.

Grosser Storchzug während der Brutzeit. Am 29. Mai 1908 gegen 7 Uhr abends erschienen aus nördlicher Richtung etwa 1000 weisse Störche in Szentgothárd — Komitat Szolnok-Doboka — und liessen sich auf den Tannen in und um meinen Garten nieder. Morgens gegen 3 Uhr versammelten sie sich und zogen in fünf Scharen geteilt weiter nach Süden. Ein Teil jedoch verblieb hier, um Nahrung aufzunehmen. Es ist mir ganz

már — illetőleg még — költenek, erre a nagyarányú vonulásra. Máskor is előfordult már ebben az időszakban 80—100 darabból álló gölyacsapat, de ezekről tudom, hogy meddő, vagy párhoz nem jutott példányokból állottak. Lehetetlennek tartom, hogy ez az 1000 példány mind ilyen lett volna s azért inkább valami nagy erdő, vagy több szomszédos falu égésére gondolok, minek következtében meglettek akadályozva a fészkelésben és pedig abban az időben, a mikor a második költésről már elkéstek.

GRÓF WASS BÉLA.

Főlhívás megjelölt madarak megfigyelésére. Ezen a helyen is tisztelettel főlhívjuk megfigyelőinket arra, hogy az esetleg hozzájuk kerülő megjelölt madarokról értesítsék a M. O. K.-ot, lehetőleg beküldvén a gyűrűket is. DR. THIENEMANN J. és MORTENSEN K. mellett — előbbi Rossittenben, Németországban, utóbbi Viborgban, Dániában végzi a jelöléseket — a külföldön újabban DR. TICEHURST B. CLAUDE Angliában is megkezdte ezeket a kísérleteket. A tőle használt aluminium-gyűrűk fölrata ^{Ticehurst} Tenderden és valami folyószám. TICEHURST ezime: „Guy's Hospital, London S. E.“ 1908 folyamán körülbelül 200 madarat jelölt meg, főleg seregélyeket és rigókat.

M. O. K.

unerklärlich, wodurch dieselben zu dieser Zeit, wo sie schon, resp. noch brüten, zu einem Ziehen in solcher Menge veranlasst wurden. Sonst kam es ja auch vor, dass in dieser Zeit ein Flug von 80—100 Stück erschien, doch von jenen wusste ich, dass es sterile oder paarlos gebliebene Exemplare waren. Es erscheint mir unmöglich, dass diese 1000 Exemplare lauter solche Individuen gewesen wären, weshalb es mir wahrscheinlicher dünkt, dass dieselben durch einen Waldbrand, oder durch eine Feuersbrunst, welche mehrere benachbarte Dörfer heimsuchte, in der Brut gestört wurden, u. zw. zu einer solchen Zeit, wo es zur zweiten Brut schon zu spät war.

GRAF BÉLA V. WASS.

Anruf zum Beobachten der gezeichneten Vögel. Es werden auch an dieser Stelle unsere Beobachter ergebend gebeten die U. O. C. von den eventuell zu Handen kommenden gezeichneten Vögeln zu verständigen und womöglich auch den Ring einzusenden. Neben DR. J. THIENEMANN und CHR. MORTENSEN, — ersterer in Rossitten, Deutschland, letzterer in Viborg, Dänemark — werden in neuester Zeit auch in England Versuche mit gezeichneten Vögeln gemacht, u. zw. von DR. CLAUDE B. TICEHURST. Die von ihm angewandten Aluminiumringe haben die Aufschrift ^{Ticehurst} Tenderden und ausserdem eine laufende Nummer. Die Adresse von TICEHURST lautet: „Guy's Hospital London S. E.“ Im Laufe des Jahres 1908 zeichnete er etwa 200 Vögel, hauptsächlich Stare und Drosseln.

U. O. C.

A madarak hasznáról és káráról.

DR. DARÁNYI IGNÁCZ m. kir. földművelésügyi miniszter megbízásából írta HERMAN OTTÓ. Képekkel ellátta CSÖRGEY TITUS és VEZÉNYI ELEMÉR, 4 színes képpel és 138 ábrával. Harmadik bővített kiadás. Budapest 1908.

„Herman Ottó könyve“, a hogyan a nép, „a kis madárkönyve“, a hogyan mi nevezzük, immáron harmadszor, új köntösben, tartalmában bővülten lép a nagy nyilvánosság elé, ezúttal is gondosan megőrizve népies jellegét. A könyvnek története van. A madárvédelmi törvény életbeléptetésével szükség volt oly könyvre, mely megismertesse a néppel rövidesen a madarakat, kioktatván hasznos vagy káros voltokról is. DR. DARÁNYI IGNÁCZ, földművelésügyi miniszter megbízta e munkával HERMAN OTTÓT, a magyar nép legjobb ismerőjét, ki a könyvet megírta „szűzen-tiszta magyar nyelven“, a hogyan éppen csak ő tud írni „a földművelő, kertészkedő, halászó és pásztorkodó magyarság használatára.“

Így indult útnak az első kiadás 1901-ben 18 ivnyi terjedelemben

A könyv mindössze 83 fajt említ, a klaszikus, rövides leírást mindenütt CSÖRGEY TITUS gyönyörű képei kísérik. A könyvet osztatlan elismeréssel fogadták a hazában — külföldön egyaránt. Megjelenése után a 20.000 példány rohamosan fogyott el.

Mialatt a könyv a hazában diadalútjára indult, hova-tovább felmerült az az eszme, hogy ezt a maga nemében egyedül álló munkát hozzáférhetővé kell tenni a külföld számára is. Akadt is férfiú — RÖSLER KÁROLY, a szászrégeni főgimn. tanára, — ki vállalkozott arra a szép, de nehéz munkára, hogy a könyvet német nyelvre fordítja, a fordítás pedig kiválóan sikerült. A könyv német kiadása 1903 májusában FR. EUGEN KÖBLER ezégnél jelent meg Gera-Untermhaus-ban a magyar kiadás rajzaival díszítve, melyeket DR. DARÁNYI IGNÁCZ, földművelésügyi miniszter volt kegyes díjtalanul átengedni.

A könyv II. kiadása 1903-ban három ivvel bővülten hagyta el a sajtót. Az általános részben két új fejezettel bővült; a leíró rész-

Nutzen und Schaden der Vögel.

Auf Anordnung des königl. ungar. Ackerbau-Ministers DR. IGNATIUS V. DARÁNYI verfasst von OTTO HERMAN. Mit Abbildungen von TITUS CSÖRGEY und ELEMÉR VEZÉNYI; 4 kol. Tafeln und 138 Illustrationen. Dritte, vermehrte Auflage. Budapest, 1908 „Das Buch Otto Hermans“, wie es das Volk, „das kleine Vogelbuch“, wie es wir nennen, tritt nun schon zum dritten Male, in einem neuen Gewande und mit vermehrtem Inhalte vor die Öffentlichkeit, auch diesmal seinen volkstümlichen Charakter treu bewahrend. Das Buch hat seine Geschichte. Als das Vogelschutzgesetz ins Leben trat, erwies sich ein Buch notwendig, welches dem Volke die Vogelwelt kurz und klar, mit Berücksichtigung des Nutzens und des Schadens beschreibe. Der Minister für Ackerbau, DR. IGNATIUS V. DARÁNYI, betraute OTTO HERMAN, den besten Kenner des ungarischen Volkes, mit dem Verfassen des Werkes, der das Buch in jener „unverdorbenen reinen ungarischen Sprache“, wie dieselbe nur von ihm gebraucht wird, für „das acker- und gartenbauende und als Fischer oder Hirte tätige Volk der Ungarn“ niederschrieb.

So entstand die erste Auflage im Jahre 1901 im Umfange von 18 Bogen. Das Buch behandelt 83 Arten, die klassischen, kurzen Beschreibungen begleiten überall die prächtigen Illustrationen von TITUS CSÖRGEY. Das Werk wurde zu Hause und im Auslande mit ungeteilter Anerkennung empfangen. Nach dem Erscheinen waren die 20.000 Exemplare rapid vergriffen.

Während das Buch zu Hause seinen Siegeslauf vollbrachte, wurde bald hier, bald dort der Wunsch laut, man möge dieses in seiner Art einzige Werk auch dem Auslande zugänglich machen. Es fand sich auch eine geeignete Persönlichkeit, KARL RÖSLER, Oberlehrer in Szászrégen, der die schöne, aber harte Sache, das Übersetzen des Buches in die deutsche Sprache, auf sich nahm; die Übersetzung gelang vortrefflich. Die deutsche Ausgabe erschien im Mai 1903 bei F. E. KÖHLER in Gera, geschmückt mit den Illustrationen der ungarischen Ausgabe, welche DR. IGNATIUS V. DARÁNYI kostenlos zu überlassen die Güte hatte.

Die II. Auflage des Buches verliess die Presse i. J. 1903, mit drei Bogen erweitert. Zum allgemeinen Teil kamen zwei neue Ka-

MONTICOLA SAXATILIS (L.).

ARDEA RALLOIDES SCOP.

ben öt újabb faj ismertetését találjuk. Volt tehát leírva 88 faj 105 ábrával. A könyvnek eme II., tetemesen nagyobb kiadása is hamar elfogyott, úgy hogy már az 1907 esztendő végén nem volt kapható. Meg kellett fontolgatni egy III. kiadás sajtó alá rendezését is. A könyv díszének emelésére néhány színes tábla volt mellékelendő, mi annál könnyebbnek mutatkozott, miután azok nagyrészt készen voltak. Ebben az időben már nagy hullámokat vert a mesterséges fészekodyak terjesztése érdekében megindított mozgalom, mi megint szükségessé tette a könyv szövegét növelni.

Igy aztán mindezeket latba vetve, megszületett a III. kiadás 25 ivnyi terjedelemben. Az általános rész két új fejezettel nagyobbodott. A gyakorlati madárvédelemre vonatkozó részek szöveg és képek szerint kibővültek, úgy hogy a madárvilág barátja és jelentőségének ismerője világos utasítást kap a madárvédelem gyakorlására. Ez kiválóan becsessé teszi a könyvet. A leírt fajok száma tetemesen bővült: Héja, kékvércse, kékes rétihéja, mezei veréb, mezei pacsirta, sárgyóka, leánykamadár, szakállasczinke, pásztormadár, erdei szőkerigók, kövirigó, vizirigó, kékbegy, kerti füstfark, házi füstfark, erdei szürkebegy, csonttollúmadár, partifeeske, sarlósfeske, erdei czankó, gólyatöcs, üstökösgém — mindmennyi újonnan hozzácsatolt faj. Ez a szép sor a leírt fajok számát 108-ra emelte. Emeli a könyv kedvességét az a sok új rajz, melylyel egyrésztől CsÖRGEY TITUS, másrésztől VEZÉNYI ELEMÉR ékesítették a könyvet. A XI. táblán az új képekből is adunk mutatványt.

Nem hagyhatjuk említetlenül, hogy most van készülöben a könyv angol kiadása, VISGER-né, a hirneves angol írónő fordításában, a mi fokozottabb mértékben hozzájárul majd annak az áldásos ezélnak az elérésére, melynek a munkát szentelték. *M. O. K.*

pitel hinzu; im beschreibenden Teile finden wir fünf neue Arten verzeichnet. Es waren nun 88 Arten beschrieben, die Anzahl der Abbildungen betrug 105. Diese zweite, bedeutend vermehrte Auflage wurde auch schnell vergriffen, so dass das Buch schon zu Ende 1907 nicht mehr zu haben war. Man musste an die Vorbereitung einer III. Auflage denken. Zur schöneren Ausstattung des Buches sollten einige farbige Tafeln hinzugefügt werden, was umso leichter ausgeführt werden konnte, als die meisten derselben bereits fertig vorhanden waren. Zu dieser Zeit hatte die zur Verbreitung der künstlichen Nistkästen wachgerufene Aktion schon einen grossen Aufschwung erreicht, wodurch der Text des Buches wieder vermehrt werden musste.

Nachdem dies alles in Erwägung gezogen wurde, entstand die III. Auflage in einem Umfange von 25 Bogen. Der allgemeine Teil wurde durch zwei neue Kapitel bereichert. Die dem praktischen Vogelschutze gewidmeten Abschnitte wurden textlich und bildlich erweitert, so dass der Freund der Vögel und der, der ihre Bedeutung zu erwägen weiss, an dem Buche eine klare Anleitung zur Ausübung des Vogelschutzes finden wird. Dies macht das Buch besonders wertvoll. Die Anzahl der beschriebenen Arten wurde bedeutend vermehrt: Habicht, Rotfussfalke, Kornweihe, Feldsperling, Feldlerche, Schafstelze, Gebirgsbachstelze, Bartmeise, Rosenstar, Waldrossel, Steinrötel, Wasserramsel, Blaukehlchen, Gartenrotschwanz, Hausrotschwanz, Heckenbraunelle, Seidenschwanz, Turmseglar, Uferschwalbe, Waldwasserläufer, grauschwänziger Stelzenläufer, Schopfreiher — sind sämtlich neu hinzugekommene Arten. Mit dieser schönen Reihe steigt die Anzahl der beschriebenen Arten auf 108. Angenehm berühren die vielen Abbildungen, mit welchen einerseits TITUS CSÖRGEY, andererseits ELEMÉR VEZÉNYI das Buch schmückten. Auf der XI. Tafel geben wir Proben von den neu hinzugekommenen Illustrationen.

Es mag nicht unerwähnt bleiben, dass die englische Ausgabe des Buches eben in Vorbereitung ist, und zwar in der Übersetzung der bestbekanntesten englischen Schriftstellerin Frau VISGER, wodurch das Erreichen des schönen Zieles, welchem das Buch gewidmet wurde, in erhöhtem Masse angenähert wird.

U. O. C.

13. kép. A rossitteni madármegfigyelő állomás új múzeuma. — Fig. 13. Das neue Museum der Vogelwarte Rossitten.

A német Ornithologiai Egyesület 1908. évi nagygyűlése.

SCHENK JAKAB jelentése.

HERMAN OTTÓ igazgató úrnak előterjesztése alapján a m. kir. földmivelésügyi miniszterium utasítására, mint a M. O. K. képviselője résztvehettem a német ornithologiai egyesület ez évi közgyűlésén. Az utasítás jelentéstételre kötelezett, mely föladatomnak a következőkben óhajtok eleget tenni.

A Danzigban lefolyt közgyűlés előtt másfél napig — szeptember hó 30-án és október 1-én — Berliuben tartózkodtam, egyrészt, hogy a német ornithologiai egyesület vezérfőfiaival megismerkedhessem, másrészt, hogy a szakbavágó múzeumokat megtekinthessem és tanulmányozhassam. A zoológiai múzeumban fölkerestem DR. REICHENOW ANTAL egyetemi tanár urat, az egyesület titkárát, a ki szíves fogadás után megmutatta a múzeumnak azt a részét, a mely a nagyközönség előtt zárva van, vagyis csak a szakemberek tanulmányi céljaira szolgál. A rendkívül gazdag, kiválóan gondozott és rendezett börgyűtemény mellett különösen feltűnt még a sok csontvázpreparátum.

Die Jahresversammlung der Deutschen Ornithologischen Gesellschaft im Jahre 1908.

Bericht von JAKOB SCHENK.

Auf Antrag des Herrn Direktors OTTO HERMAN vom k. ung. Ministerium für Ackerbau mit der Vertretung der U. O. C. beauftragt, war es mir vergönnt an der heurigen Jahresversammlung der Deutschen Ornithologischen Gesellschaft teilzunehmen. Der Auftrag enthielt zugleich die Verpflichtung einen Bericht zu erstatten, welcher Verpflichtung ich im Folgenden Genüge zu leisten versuche.

Vor der in Danzig abgehaltenen Jahresversammlung hielt ich mich $1\frac{1}{2}$ Tage — am 30. September und 1. Oktober — in Berlin auf, einerseits um mich den Führern der D. O. G. vorzustellen, andererseits um die einschlägigen Museen zu besichtigen. Im Zoologischen Museum machte ich meine Aufwartung bei Herrn Professor DR. ANTON REICHENOW, dem Sekretär der Gesellschaft, wo ich nach freundlichem Empfange denjenigen Teil des Zoologischen Museums besichtigen konnte, welcher dem grossen Publikum nicht zugänglich ist, sondern den Studienzwecken der Fachmänner dient. Neben der ausserordentlich reichhaltigen, sorgfältig verwahrten und geordneten Balgsammlung waren mir besonders die vielen Skelettpräparate auffallend.

A múzeumnak abban a részében, a mely a nagyközönség számára van berendezve, azt tapasztaltam, hogy az minden izében a nagyközönség természetrajzi oktatásának van szentelve. A míg az átlag szép biológiai csoportok az állatokat a természethez való viszonyukban tüntetik föl, addig gondos anatómiai preparátumok a belső szerveket és azok életműködéseit szemléltetik. Minden egységes csoport mellett rövid feliratok vannak, a melyek magyarázatot nyújtanak s e mellett a múzeumtól kiadott olcsó — 10 Pfenniges — katalógus hasonlóképpen nem egyszerű felsorolása a kiállított tárgyaknak, hanem dióhéjba szorított, könnyen érthető, tanulságos természetrajz. Ha tekintetbe vesszük azt, hogy az emberiség s így az egyes nemzetek fejlődését már ma is a természettudományok irányítják s a jövőben még fokozottabb mértékben fogják irányítani, úgy könnyen belátható, hogy mily messze kiható fontosságú tényezője a nemzeti haladásnak az olyan intézmény, mint a berlini zoológiai múzeum, a mely ezeket a tudományokat oly világosan és vonzóan tárja föl a szemlélő előtt s ezáltal különösen az ifjúságban nagy mértékben kifejlesztheti a velük való foglalkozást.

A zoológiai múzeum mellett még a mezőgazdasági múzeumról kell megemlékezni. Több tárgysorozatra nézve hiányos ugyan, — nevezetesen a hasznos és káros állatokra nézve — de mindazonáltal rendkívül gazdag és tartalmas, nevezetesen föltűntek a tápszerek, hús, hal, gabonaneműek, gyümölcs, tejtermékek stb., továbbá a takarmányfélék pontos vegyi vizsgálattal megállapított alkatrészeinek szemléltetése, a mi igen tanulságos a bennük foglalt táplálékmenyiség, minőség, vagyis érték szempontjából. Természetesen megtekintettem a híres berlini állatkertet is, melynek remek berendezése és ritka állatai közismertek.

Nem hagyhatom említés nélkül Berlin városának egy madártani különlegességét. Október 1-én este a Palota-hidon állva, azt a meglepő megfigyelést tettem, hogy ott egészen jó rézeles volna. Rövid idő alatt körül-

In jenem Teile des Museums, welcher für das grosse Publikum eingerichtet ist, konnte ich beobachten, dass derselbe in jeder Hinsicht der naturhistorischen Belehrung des grossen Publikums gewidmet ist. Während durchschnittlich hübsche biologische Gruppen das Verhältnis der Tierwelt' zur Natur darstellen, veranschaulichen sorgfältige anatomische Präparate die inneren Organe und deren Funktionen. Bei jeder einheitlichen Gruppe befinden sich kurze Aufschriften, welche dieselbe erklären, und ist auch der vom Museum herausgegebene billige — 10 Pfennig — Katalog keine einfache Aufzählung der ausgestellten Gegenstände, sondern eine kurze, leichtverständliche und lehrreiche Naturkunde. Wenn man bedenkt, dass die Entwicklung der Menschheit, daher auch diejenige der Nationen auch heute schon von den Naturwissenschaften bestimmt wird, und dass dies in der Zukunft noch in erhöhtem Masse stattfinden wird, so ist es leicht einzusehen, dass ein solches Institut, wie das Zoologische Museum in Berlin, welches diese Wissenschaften so klar und anziehend darstellt, und infolgedessen besonders die Jugend zum Studium derselben aneifern kann, für die nationale Entwicklung ein Faktor von weitestgehender Bedeutung ist.

Neben dem Zoologischen Museum muss noch das Landwirtschaftliche Museum erwähnt werden. Es ist zwar in einigen Gruppen etwas lückenhaft — namentlich bezüglich der landwirtschaftlich nützlichen und schädlichen Tiere — jedoch im ganzen ausserordentlich reichhaltig; besonders wertvoll erschien mir die Veranschaulichung der mittels genauer chemischer Analyse bestimmten Bestandteile der Nahrungsmittel — Fleisch, Fische, Getreidearten, Obst, Milchprodukte u. s. w. — und der Futtergewächse, was für die darin enthaltene Nahrungsmenge, und dadurch für den Wert der betreffenden Nahrungsmittel von Bedeutung ist. Natürlich besichtigte ich auch den durch seine seltenen Tiere und herrlichen Einrichtungen rühmlichst bekannten Zoologischen Garten.

Es möge hier noch einer ornithologischen Spezialität Berlins Erwähnung getan werden. Am 1. Oktober abends machte ich auf der Schlossbrücke die überraschende Beobachtung, dass dieselbe einen recht guten Eutenanstand

belül 15 darab tőkésréczét számláltam meg, a melyek részben tovább húztak, részben leereszkedtek a Spree vizére. Napközben is gyakran láttam tőkésréczét a Spree folyón; annyira szelídek voltak, hogy néhány lépésnyi távolságból rá se hederítettek az emberre.

A közgyűlés ünnepélyes megnyitása október 2-án este történt Danzigban, nagy és előkelő közönség előtt.

DR. LAKOWITZ tanár ismertette a német ornith. egyesületet, a mely 58 éves főnállása óta most jött először a keleti tartományokba, a hol már a régi időben is élénken érdeklődtek a madártan iránt, a melynek bizonyosságul hivatkozik KLEIN JAKAB TIVADAR és BOECK lelkész neveire. Az üdvözlő beszédet SCHALOW HERMAN elnök köszönte meg meleg szavakkal.

Ezután ZEDLITZ és TRÜTZSCHLER OTTÓ gróf vitetett képekkel illusztrált előadást tartott Erythraában és északi Abessziniában végzett ornithologiai utazásairól. Habár a nagyközönségnek volt szánva az előadás, mégis sok érdekes ornithologiai részletet tartalmazott. Különösen fontos az a nagy figyelem, a melyet a palearktikus madárvilág előfordulási és részben vonulási viszonyaira fordított. Így kimutatta, hogy a vonulási időszakban még *Aquila chrysaëtus*, ez a tipikus állandó madarunk is előfordul a nevezett vidékeken.

Messzire túlhaladná e jelentésem keretét, ha annak a mindvégig érdekes előadásnak minden fontosabb részletét kiemelném. A kutatások ornithologiailag majdnem ismeretlen területeken történtek s így a legnagyobb érdeklődéssel nézhetünk a gazdag anyag tudományos földolgozása elé.

A szakülést okt. 3-án reggel SCHALOW H. elnök nyitotta meg; üdvözölte JAROTZKY kormányelnököt, a ki szintén résztvett az ülésen és meleg szavakkal emlékezett meg a M. O. K-ról és annak igazgatójáról, HERMAN OTTÓ-ról, a ki az intézetet a közgyűlésén képviseltette, egyben üdvözlö a kiküldött képviselőt. MOMBEL tanár a természettud. társulat nevében üdvözölte az ornith. egyesületet, majd

abgeben könnte. In einer kurzen Zeit zählte ich an die 15 Stück Stockenten, welche teilweise vorüberausen, teilweise sich in die Spree niederliessen. Tagsüber konnte ich auf der Spree ziemlich viele Stockenten beobachten; dieselben waren so wenig scheu, dass sie sich um den Menschen in einer Entfernung von einigen Schritten nicht im geringsten kümmerten.

Die Festsitzung wurde am 2. Oktober abends in Danzig vor einem grossen und vornehmen Publikum eröffnet. Prof. Dr. LAKOWITZ begrüßte die D. O. G., welche seit den 58 Jahren ihres Bestehens jetzt zum ersten Male die östlichen Provinzen besuchte, in welchen auch schon in den früheren Zeiten lebhaftes Interesse für die Ornithologie vorhanden war, was die Namen alter Forscher, wie JAKOB THEODOR KLEIN und Pfarrer BOECK zur Genüge beweisen. Die Begrüssung wurde von HERMANN SCHALOW, Präsidenten der D. O. G., mit warmen Worten erwidert.

Danach folgte der mit Lichtbildern illustrierte Vortrag von Graf OTTO VON ZEDLITZ UND TRÜTZSCHLER über seine ornithologischen Reisen in Erythraea im nördlichen Abessinien. Obwohl der Vortrag für das grosse Publikum berechnet war, enthielt derselbe trotzdem viele ornithologisch interessante Momente. Besonders wichtig ist die Beachtung, welche dem Vorkommen und teilweise den Zugverhältnissen der palaearktischen Vogelwelt gewidmet ist. So lieferte er den Nachweis, dass während der Zugzeit selbst *Aquila chrysaëtus*, unser typischer Standvogel auf den erwähnten Gebieten vorkommt. Es würde den Rahmen meines Berichtes weit überschreiten, wenn ich sämtliche interessante Momente des bis zum Ende fesselnden Vortrages hervorheben wollte. Die Forschungen geschahen auf einem ornithologisch fast unbekanntem Gebiete, so dass man der wissenschaftlichen Bearbeitung des Materiales mit grösstem Interesse entgegensehen kann.

Die Fachsitzung wurde am Vormittage des 3. Oktober vom Präsidenten HERMANN SCHALOW eröffnet; er begrüßte den Regierungspräsidenten v. JAROTZKY, der an der Sitzung ebenfalls teilnahm und gedachte mit warmen Worten der U. O. C. und deren Direktor OTTO HERMAN, welcher das Institut auf der Jahresversammlung vertreten liess und begrüßte auch zugleich den erschienenen Vertreter.

DR. DOLLE, a megjelenésben megakadályozott JAGOW tartományi elnök nevében kiváut a közgyűlésnek sikeres működést.

A folyó ügyek elintézése után SCHALOW H. ismertette a *Naumann-életrajz* jelenlegi állapotát.

Sajnálattal emlékezik meg arról a szomorú tényről, hogy a német ornithologusok nagymesterének még mindig nincs olyan életrajza, a mely tudományos működésének messze kiható jelentőségét kellőleg méltányolná. Hivatkozik a nagy NAUMANN nagy kortársára, PETÉNYI J. S.-ra, a kinek HERMAN O. már régen állított irodalmi emléket; sőt megindult a gyűjtés arra nézve is, hogy működése valami emlékművel örökítségé meg. A kérdés különösen az „*Új Naumann*“ és DR. LEVERKÜHN életrajzi vázlatára óta lett nagyon is időszerű, mert ebből a vázlatból az derült ki, hogy a NAUMANN-életrajzra vonatkozó adatokat már manapság is csak igen sok nehézséggel lehet összeszedni s a további késés határozottan veszélyeztetné annak oly megírását, a mely a nagy kutató emlékéhez méltó volna. A NAUMANN-életrajz megírását annak idején megboldogult DR. LEVERKÜHN PÁL vállalta magára, a ki közismert utólréhetetlenül alapos irodalmi kutatásai révén már terjedelmes anyagot gyűjtött, a melyet halála után FERDINÁND bolgár czár vett magához avval a szándékkal, hogy azt, a mennyiben lehetséges, kiegészíti s azután közreadja.

Ezután DR. REICHENOW ANTAL tartotta meg előadását „a nyílt tenger madarairól“ színes vetített képekkel, melyek KRAUSE GYÖRGY-től eredtek. Az előadás voltaképpen az ünnepi megnyitó ülésre volt szánva, de az idő előrehaladottsága következtében a szakülésre kellett azt halasztani. Habár voltaképpen a nagy közönségnek szólt az előadás, azért a szakember számára is szívesen fogadott nyitottság volt a nyílt tenger madárvilágának ez az összefoglaló bemutatása. Kezdve az északi tengereken végigvezet az egész óceánon

Prof. MOMBÉR begrüsst die D. O. G. im Namen des Naturwissenschaftlichen Vereines, und DR. DOLLE wünschte im Namen des am Erscheinen verhinderten Oberpräsidenten v. JAGOW den Verhandlungen der Jahresversammlung besten Erfolg.

Nach Erledigung der geschäftlichen Sachen sprach H. SCHALOW über den gegenwärtigen Stand der *Naumann-Biographie*. Mit Bedauern gedenkt er der betäubenden Tatsache, dass bisher noch keine Biographie des Altmeisters der deutschen Ornithologie existiert, welche seiner weitreichenden und nachhaltigen wissenschaftlichen Tätigkeit entsprechend wäre. Vortragender beruft sich auf J. S. v. PETÉNYI, auf den grossen Zeitgenossen des grossen NAUMANN, welchem O. HERMAN schon längst ein literarisches Denkmal setzte, und dass derzeit eine Bewegung im Gange sei, die Tätigkeit desselben auch durch ein Denkmal anderer Art zu verewigen. Die Frage wurde besonders seit dem Erscheinen des „*Neuen Naumann*“ und der biographischen Skizze von DR. LEVERKÜHN sehr aktuell, indem es diese biographische Skizze klarlegte, dass das Erhalten von Daten zur NAUMANN-Biographie auch gegenwärtig schon mit den grössten Schwierigkeiten verbunden ist, so dass eine weitere Verschiebung das Zustandekommen einer solchen Biographie, welche dem Andenken des grossen Forschers würdig ist, ernstlich gefährden würde. Die Ausführung der NAUMANN-Biographie übernahm seinerzeit weiland DR. PAUL LEVERKÜHN, dessen allbekannt unerreicht gründliche literar-historische Forschungen schon ein umfangreiches Material ergaben, welches nach seinem Tode von FERDINAND, Zar von Bulgarien, übernommen wurde und zwar mit der Absicht, dasselbe so weit als möglich zu ergänzen und dann zu veröffentlichen.

Darnach folgte der Vortrag von DR. ANTON REICHENOW über „Die Vögel des Weltmeeres“, welcher mit farbigen Lichtbildern — gezeichnet von GEORG KRAUSE — begleitet wurde. Der Vortrag war in Wirklichkeit für die öffentliche Festsitzung bestimmt, doch musste derselbe wegen allzusehr vorgeschrittener Zeit auf die Fachsitzung verschoben werden. Der Vortrag war zwar für das grosse Publikum bestimmt, doch war diese zusammenfassende Darstellung der Vögel des Weltmeeres auch für den Fachmann eine mit Freude empfan-

a délsarki tengerig s megismertet a nyílt tenger zónáinként változó jellegzetes madaraival, vonzóan és tanulságosan tárgyalva azok érdekes életmódját. Nagyon jellemző, hogy egyes fajok igen nagy területeken fordulnak elő s igazában az óriási területhez képest aránylag igen kevés jellegzetes régiót lehet megkülönböztetni, a minék abban rejlik az oka, hogy a terület mindenütt ugyanaz — t. i. a tenger — és így az elterjedést csak a klimatikus viszonyok befolyásolják.

BRAUN F. a Bosporus madárvilágáról, nevezetesen a ragadozók, így különösen az egyiptomi dögkeselyű rohamos pusztulásáról tartott előadást. Még csak néhány esztendővel ezelőtt nagy számban tartózkodtak Konstantinápoly területén, de azóta igen megfogyatkozott a számuk, valószínűleg az óriási tüzek miatt, a melyek a legutóbbi években nagy pusztításokat okoztak Konstantinápolyban.

DR. HEINROTH O. érdekes és becses megfigyeléseket közölt fogságban tartott és ott fölnevelt keeskefejőkről. Behatóan ismerteti a párzást, költést, fióka etetést, kimutatja, hogy a keeskefejők egy évben *kétszer is költenek* s részletesen tárgyalja azok esodálatos mimicrijét. Fejtegetéseit kitűnő fényképfelvételek vetített képeivel illusztrálta. Az előadás igen sok új anyagot nyújtott a keeskefejők életmódjáról és habár eddig is tudtuk azt, hogy a tudomány szempontjából mennyire fontos a madaraknak fogságban való tartása, mivel ezáltal sok oly dolgot lehet megfigyelni, a mit a szabadban a legjobb megfigyelő is alig észlelhet, ez az előadás a maga mindenre kiterjedő alaposágával és gondosságával valószínűleg mintát alkot arra nézve, hogy miképpen kell a fogságban tartott madarakat megfigyelni.

Ezután következett a magam előadása, a fehér gólya tavaszi vonulásáról Magyarországon. A madárjelölési kísérletek és a magyar munkálatok eredményeinek az összehasonlítása

gene Nénigkeit. Vom nördlichen Eismeere beginnend führt uns der Vortrag über den ganzen Ozean bis zum südlichen Eismeere; es werden die zonenweise verschiedenen Charaktervögel des Weltmeeres dargestellt, und die interessante Lebensweise derselben anziehend und lehrreich behandelt. Es ist sehr bezeichnend, dass manche Arten über sehr grosse Gebiete verbreitet sind, so dass man im Vergleiche zu dem unermesslichen Gebiete nur sehr wenig charakteristische Zonen bestimmen kann; die Ursache dieser Erscheinung wurzelt in dem Umstande, dass das Gebiet des Vorkommens überall dasselbe, nämlich das Meer ist, weshalb die Verbreitung nur durch die klimatischen Verhältnisse bedingt wird.

F. BRAUN hielt einen Vortrag über die Vogelwelt des Bosporus, namentlich über das rapide Verschwinden der Raubvögel, und besonders des Aasgeiers. Noch vor einigen Jahren waren dieselben in Konstantinopel sehr häufig, doch hat ihre Anzahl seitdem stark abgenommen, wahrscheinlich infolge der grossen Feuersbrünste, welche in den letzten Jahren Konstantinopel stark heimsuchten.

DR. O. HEINROTH lieferte interessante und wertvolle Beobachtungen über Ziegenmelker, welche in der Gefangenschaft gehalten und aufgezogen wurden. Die Paarung, das Brüten und das Füttern der Jungen, sowie *die zweite Brut* werden eingehend besprochen, und wird besonders der wunderbare Mimicry dieser Art ausführlich behandelt. Der Vortrag, welcher viel Neues über die Biologie des Ziegenmelkers enthielt, wurde mit Lichtbildern vorzüglicher photographischer Aufnahmen begleitet. Obzwar es schon längst anerkannt ist, wie hochwichtig für die Wissenschaft das Beobachten der Vögel in der Gefangenschaft ist, indem man dabei viele solche Momente beobachten kann, welche im Freien selbst von dem geübtesten Beobachter kaum gesehen werden können, so schuf doch dieser Vortrag mit seiner auf alles achtenden Gründlichkeit und Sorgfältigkeit ein wirkliches Muster, wie die in der Gefangenschaft gehaltenen Vögel beobachtet werden sollen.

Darnach folgte mein Vortrag über den Zug des weissen Storehes in Ungarn. Das Vergleichen der ungarischen Zugsbearbeitungen mit dem Vogelzugsversuche ergibt das Resultat

arra az eredményre vezet, hogy Magyarország keleti része az északi Németországban és Dániában honos fehér gólyák átvonulási területe. Azért választják ezt a vidéket átvonulási területnek, mert ez a legrövidebb és legbiztosabb út a téli szállás felé, minthogy magassági fekvése megfelelő és aránylag rövid utazás után mindig alkalmas táplálkozási területekre érnek. Minthogy a vonulásnak ez a módja csakis erre a fajra jellemző, azért kimondható az a tétel, hogy a vonulás oly biológiai tulajdonsága a madárnak, a mely a többi tulajdonsággal korrelációban áll s ezért minden fajnak a vonulását külön-külön kell megvizsgálni, vagyis nincsenek oly általános törvények, a melyek valamennyi faj vonulására érvényesek volnának. A vonulás lényegében a faj főtartására irányul s azoknál a fajoknál van kifejlődve, a melyek fészkelési területeiken évszakonként változó táplálékhoz alkalmazkodtak; az őszi vonulás menekülés az éhhalál elől, a tavaszi vonulás pedig visszatérés azokra a területekre, a melyekhez az illető egyének a legjobban alkalmazkodtak, a hol tehát éppen a szaporodás idejében a legkedvezőbb életfeltételeket találják.

DR. KOLLIBAY P. a sziléziai és veszfíliai ornisz föltünően nagyarányú különbségét ismertette, azzal a észézzattal, hogy hasonló irányú vizsgálatokkal Németország ornithogeographiai viszonyai tisztázhatók legyenek.

ZIMMERMANN T. minden évben huzamosabb ideig tartózkodik a Danzig közelében fekvő Hela félszigeten, a hol általában ornithológiai és különösen ornithophaenológiai megfigyelésekkel foglalkozik. Tanulmányai alapján részletesen ismerteti a félsziget madárvilágát s azok nagyrészét bőrben is bemutatja.

DR. SPEISER a madarak néhány külső parazitájáról tartott előadást, hangsúlyozva azt, hogy voltaképpen ez a tudományág is hozzátartozik az ornithológiához, amennyiben néhány biológiai tulajdonság kifejlődése éppen az ektoparazitákra vezethető vissza.

tat, dass die östlichen Gegenden Ungarns das Durchzugsgebiet der in Norddeutschland und Dänemark brütenden weissen Störche bilden. Diese Gegenden werden deshalb als Durchzugsgebiet gewählt, weil hier der kürzeste und sicherste Weg zu den Winterquartieren führt, indem die Höhenlage dem Storchfluge entsprechend ist, und sich nach verhältnissmässig kurzen Tagestouren immer geeignete Nahrungsstellen vorfinden. Indem diese Zugweise nur für diese Art charakteristisch ist, kann es ausgesprochen werden, dass der Zug eine solche biologische Eigenschaft des Vogels ist, welche mit den übrigen Eigenschaften der Art in Korrelation steht, weshalb der Zug jeder Art separat untersucht werden muss: mit anderen Worten: es gibt keine allgemeinen Gesetze, welche für den Zug einer jeden Art massgebend wären. Nach seinem innersten Wesen bezweckt der Zug die Erhaltung der Art, und ist diese Eigenschaft bei jenen Arten ausgebildet, welche sich auf ihrem Fortpflanzungsgebiete einer periodisch verschwindenden Nahrung anpassen; der Herbstzug ist ein Fliehen des Hungertodes, der Frühjahrszug die Rückkehr auf jene Gebiete, welchen sich bestimmte Individuen am besten angepasst haben, wo dieselben daher gerade zur Zeit der Fortpflanzung die günstigsten Lebensbedingungen vorfinden.

DR. P. KOLLIBAY bespricht die auffallend grossen Unterschiede der schlesischen und westphalischen Ornith, und zwar mit der Tendenz, dass durch ähnliche Untersuchungen die ornithogeographischen Verhältnisse Deutschlands geklärt werden können.

TH. ZIMMERMANN hält sich jedes Jahr längere Zeit auf der nahe bei Danzig liegenden Halbinsel Hela auf, wo er sich im allgemeinen mit ornithologischen, besonders aber mit ornithophaenologischen Studien beschäftigt. Auf Grund seiner Studien gibt er eine ausführliche Schilderung über die Vogelwelt der Halbinsel, und zeigt einen grossen Teil derselben auch in Bälgen vor.

DR. SPEISER hielt einen Vortrag über einige Ektoparasiten der Vögel, wobei er betont, dass in Wirklichkeit auch dieser Zweig der Wissenschaft der Ornithologie angehört, indem sich die Entwicklung einiger biologischer Eigenschaften gerade auf die Ektoparasiten zurückführen lässt.

Az előadások sora ezzel egyelőre befejeződött, minthogy az utolsó előadó DR RÖRIG kormánytanácsos Roszittenben várta meg a közgyűlés résztvevőit.

Október 3-án d. u. DR. LAKOWITZ tanár szeretetreméltó vezetése alatt Danzig városa nevezetességeit tekintettük meg. Az ősi Hanza városban gyönyörűen összeolvadnak a mult hagyományai és dicsősége a modern korszak intenzív haladásával és vívmányaival, a mi az egész városnak egészen sajátos egyéni jelleget kölcsönöz és a modern nagyvárosok megszokott típusától lényegesen és előnyösen megkülönbözteti. Jelentésem szükreszabott keretében csak a nyugat-poroszlországi tartományi múzeumot említhetem föl, a melynek gazdag és nagy gondossággal kezelt madárgyűjteményében KUMM tanár hívta föl figyelmünket a régi jónevű BOECK-féle gyűjtemény egyes érdekesebb darabjaira.

Október 4-én DR. LAKOWITZ, IBARTH és GLAUBITZ tanárok vezetése mellett Danzig közelebbi környékét tekintettük meg. A kirándulásnak remek idő kedvezett s ezért visszafelé a tengeri utat választottuk, melynek különösen a vége, a Visztula torkolata tartogatott sok érdekes újdotságot, hadihajók, óceánjáró kolosszusok és egyéb hajók hosszú sorozatával bizonyítván Danzignak, mint kereskedő városnak nagy jelentőségét, a miről a raktársziget óriási árúraktárhelyiségei is tanuskodnak.

Október 5-én délben érkezünk meg Roszittenbe, DR. THIENEMANN széles körben ismert ornithologiai működésének színhelyére. Az új madártani múzeum megtekintése után kocsival kimentünk „Ulmerhorst“-ba, melyet ULMER, a rossitteni „madárvárta“ meczenása építtetett a madárvonulás megfigyelésének céljaira. Útközben DR. THIENEMANN vezetése alatt megtekintettük az ornithologiai szempontból nevezetesebb helyeket s végignéztük a varjúfogásnak itt divó eredeti módját. Visszamenet keresztül-kasul jártuk az utunkba eső alacsony erdőt, hogy az itt tanyázó jávorszarvasokból láthassunk egy példányt, de csak egészen abnormis színezetű özeket vertünk föl;

Nach diesem wurde die Reihe der Vorträge vorläufig beendigt, indem der letzte Vortragende, Regierungsrat DR. RÖRIG, die Teilnehmer der Jahresversammlung in Rossitten erwartete.

Nachmittags den 3. Oktober wurden unter der liebenswürdigen Führung von Prof. DR. LAKOWITZ die Sehenswürdigkeiten Danzigs besichtigt. Die alte Hansastadt ist eine wundervolle Verschmelzung der Überlieferungen und Herrlichkeiten der Vergangenheit mit dem intensiven Fortschritte und den Errungenschaften des modernen Zeitalters, was der Stadt ein ganz spezielles und individuelles Gepräge verleiht, wodurch sich dieselbe von dem gewöhnlichen Typus der modernen Grossstädte wesentlich und vorteilhaft unterscheidet. In dem engbegrenzten Rahmen meines Berichtes kann ich nur des westpreussischen Provinzial-Museums gedenken, in dessen reichhaltiger und sorgfältig verwahrter Vogelsammlung Prof. KUMM unsere Aufmerksamkeit auf einzelne interessantere Exemplare der alten, rühmlichst bekannten Sammlung von BOECK lenkte.

Am 4. Oktober besichtigten wir unter Führung der Herren Professor DR. LAKOWITZ, IBARTH und GLAUBITZ die nähere Umgebung von Danzig. Der Ausflug wurde durch herrliches Wetter begünstigt, weshalb zur Rückfahrt der Weg auf dem Meere gewählt wurde. Besonders das Ende desselben, die Mündung der Weichsel brachte viele interessante Neuigkeiten; Kriegs- und kolossale Ozean-Schiffe, sowie eine lange Kette anderer Schiffe zeugten von der grossen Bedeutung Danzigs als Handelsstadt, was teilweise auch schon an den riesigen Warenlagern der Speicher-Insel erkennbar ist.

Am 5. Oktober erreichten wir Rossitten, den Schauplatz der durch den Vogelzugsversuch in weiten Kreisen bekannten ornithologischen Tätigkeit von DR. THIENEMANN. Nach Besichtigung des neuen ornithologischen Museums ging die Fahrt nach „Ulmerhorst“, — einem Blockhaus, welches von ULMER, dem Gönner der Vogelwarte, zum Zwecke der Beobachtung des Vogelzuges erbaut wurde. Während der Fahrt wurden die ornithologisch interessanten Stellen besichtigt, und liess uns DR. THIENEMANN auch die originelle, in dieser Gegend übliche Methode des Krähenfanges vor Augen führen. Auf der Rückfahrt wurde der niedrige Wald in die Kreuz und Quere durchstößert.

színük föltűnően hasonlított a terület részben megkötött, részben még mozgó homokbuckáinak színéhez.

Estére ismét megkezdődött a szakülés, a melyen DR. RÖRIG tartotta meg „a gyomortartalomvizsgálatok a ragadozómadarak gazdasági jelentőségének megítélése céljából“ című előadását. A gazdasági jelentőség megállapítása kétféle vizsgálatot igényel; tudnunk kell először azt, hogy mekkora valamely madárfaj táplálékszükséglete, másodsor pedig azt, hogy milyen táplálékot vesz magához. Előbb az etetési kísérletek útján, utóbb pedig gyomortartalomvizsgálatok révén lehet megállapítani. A gyomortartalomvizsgálatokat azonban még az etetési kísérletek egy speciális módjának kell megelőznie. Ugyanis meg kell állapítani azt, hogy az etetési kísérlet révén ismert mennyiségű táplálékból mit és mennyit lehet bizonyos idő múlva a gyomortartalomból kimutatni. Ezekből a kísérletekből kitént az, hogy a gyomortartalom alapján a fölvett táplálékot nagyjából pontosan meg lehet állapítani, sőt több esetben a táplálékul szolgált állatoknak majdnem az összes emészthetetlen alkatrészeit meg lehetett találni a gyomorban. Így például a gyomortartalom alapján összeállította az etetési kísérlethez használt gerinczesek teljes csontvázát.

Ezután óriási anyag alapján — fajonkint több ezer gyomortartalom vagy köpet — ismerteti a vizsgálatok eredményét a nappali ragadozókra és baglyokra nézve. A végső eredmények igen átnézetes és szemléltető táblázaton vannak feltüntetve. Minden egyes madárfajnak van egy-egy táblázata, a melyen a madár röpképe is látható. A haszon és kár egymáshoz való viszonyát színes sávok tüntetik föl, a melyek hosszúságát a haszon és kár százalékos viszonya adja meg. Külön sávja van ezenkívül még a közömbös tápláléknak is és ebben a rovatban szerepel a rovartáplálék. Ez a méltán föltűnő osztályozás abban leli magyarázatát, hogy a nagyobb ragadozó rovartápláléka többnyire igen csekély a többi táplálék mellett, úgy hogy a haszon és kár megítélésénél tényleg alig lehet azt szám-

un eventuell eines Exemplares des hier heimischen Elchwildes ansichtig zu werden, doch gelang es uns nur einige ganz abnorm gefärbte Rehe aufzuseuchen; die Färbung glich ganz und gar der Farbe der teilweise schon gebundenen, teilweise noch wandernden Sanddünen des Gebietes

Abends begann wieder die Fachsitzung, auf welcher Dr. RÖRIG seinen Vortrag über „Magenuntersuchungen als Mittel zur Beurteilung der Raubvögel“ hielt. Die Bestimmung der landwirtschaftlichen Bedeutung erheischt zweierlei Untersuchungen; man muss zuerst wissen, wie gross der Nahrungsbedarf irgend einer Art ist, und zweitens, welche Nahrung dieselbe zu sich nimmt. Der erstere ist durch Fütterungsversuche, die letztere durch Mageninhaltsuntersuchungen bestimmbar. Vor den Mageninhaltsuntersuchungen müssen jedoch noch spezielle Fütterungsversuche gemacht werden. Es muss nämlich bestimmt werden, was und wie viel sich aus einer, durch den Fütterungsversuch bekannten Nahrungsmenge, nach einer gewissen Zeit im Mageninhalt nachweisen lässt. Aus diesen Versuchen ergab sich, dass auf Grund des Mageninhaltes die aufgenommene Nahrungsmenge in den meisten Fällen genau bestimmt werden kann; in mehreren Fällen waren fast sämtliche unverdauliche Bestandteile der Nahrungstiere im Magen vorhanden. So konnte z. B. auf Grund des Mageninhaltes das komplette Skelett der zum Fütterungsversuche verwendeten Wirbeltiere zusammengestellt werden.

Es wird dann auf Grund eines riesigen Materiales — für jede Art mehrere Tausend Mageninhalt oder Gewölle — das Resultat der Untersuchungen über die Tagraubvögel und Eulen angeführt. Die Endresultate sind auf sehr übersichtlichen und anschaulichen Tabellen dargestellt, auf welchen auch das Flugbild der betreffenden Arten vorhanden ist. Das gegenseitige Verhältnis des Nutzens und Schadens wird durch farbige Streifen dargestellt, deren Länge durch den Prozentsatz des Nutzens und Schadens bestimmt wird. Die indifferente Nahrung ist durch einen besonderen Streifen dargestellt, und in diese Rubrik gehört auch die Insekten-Nahrung. Diese mit Recht auffällige Klassifikation wird dadurch erklärt, dass die Insekten-Nahrung der grösseren Raubvögel der übrigen Nahrung

bavenni es így bizonyos fokig jogosult e táplálékot ezeknél a fajoknál közömbösnek tekinteni.

DR. RÖRIG előadása után SCHALOW H. elnök bezárta a közgyűlést annak a hangsúlyozásával, hogy Németországban még mindig igen kevés súlyt fektetnek a biológiai kutatásokra, de remélhető, hogy a madármegfigyelő állomás további működése és ennek hatása ezt a hiányt meg fogják szüntetni.

A német állami madármegfigyelő állomás immár minden ornithologus örömeire állandóan szervezve van, habár a mai állapot még nem tekinthető végleges rendezésnek.

Az állomás vezetője DR. THIENEMANN J. a königsbergi múzeumhoz mint őr van kinevezve azzal az utasítással, hogy állandóan Rossittenben tartózkodjék és ornithologiai tanulmányokat végezzen. Kivülről a személyzet egy preparátorból és egy múzeumi szolgából áll. Az anyagi támogatást a német ornithologiai egyesület és keleti Poroszország, mint tartomány nyújtják. A német ornithologiai egyesület kebelében gondnoksági testület áll fenn, a melynek a madármegfigyelő állomás számot adni tartozik. A gyűjtemények elhelyezésére éppen az idén új épületet kapott az állomás. Ennek egyik termében van felállítva a gyűjtemény, míg a többi helyiségei preparáló szobák és a múzeumi szolga magánlakása.

A gyűjtemény néhány száz fölállított madárból áll, melyek elsősorban a „Kurische Nehrung“ madárvilágát jellemzik. Vannak a gyűjteményben szép biológiai csoportok is, főleg a Rossitten környékén fészkelő madarakról. Igen érdekes a gyűjteménynek az a része, a mely a madárjelölési kísérletek révén elért eredményekre vonatkozott. Itt vannak elhelyezve az eddig visszaküldött megjelölt madarak, vagy azok lábai, sokszor csak az alumínium gyűrűk, továbbá néhány térkép, a melyeken azok a helyek vannak feltüntetve, a melyeken megjelölt madarak lettek elejtve.

gegenüber meistens verschwindend gering ist, so dass dieselbe bei der Beurteilung des Nutzens und Schadens tatsächlich kaum in Betracht gezogen werden kann, weshalb es in gewissem Grade berechtigt erscheint, die Insekten-Nahrung bei diesen Arten als indifferent zu bezeichnen.

Nach dem Vortrage von DR. RÖRIG wurde die Jahresversammlung von dem Präsidenten H. SCHALOW geschlossen u. zw. mit der Betonung, dass man in Deutschland noch immer sehr wenig Gewicht auf die biologische Forschung legt, dass es aber zu erhoffen ist, dass die weitere Tätigkeit der Vogelwarte und deren Wirkung diesen Mangel beseitigen werden.

Die staatliche deutsche Vogelwarte ist nunmehr zur Freude jedes Ornithologen ständig organisiert, obwohl der gegenwärtige Zustand noch nicht als endgültig betrachtet werden kann.

Der Leiter der Vogelwarte, DR. J. THIENEMANN ist als Kustos an das Museum in Königsberg ernannt, jedoch mit der Weisung, ständigen Aufenthalt in Rossitten zu nehmen und dort ornithologische Studien zu pflegen. Ausser ihm besteht das Personal aus einem Präparator und einem Museumdiener. Die materielle Unterstützung wird von der D. O. G. und von der Provinz Ostpreussen gegeben. Innerhalb der D. O. G. besteht ein Kuratorium, welchem in allen die Vogelwarte betreffenden Sachen die Entscheidung zusteht. Zum Verwahren der Sammlungen erhielt die Vogelwarte gerade heuer ein neues Gebäude. In einem Saale ist die Sammlung aufgestellt, während die übrigen Räumlichkeiten Präparierräume und Privatwohnung des Museumdieners sind.

Die Sammlung besteht aus einigen Hundert aufgestellten Vögeln, welche in erster Linie die Vogelwelt der „Kurischen Nehrung“ darstellen. Die Sammlung besitzt auch einige schöne biologische Gruppen, besonders von den Brutvögeln der Umgebung Rossittens. Sehr interessant ist derjenige Teil des Museums, welcher sich auf die Resultate des Vogelzugsversuches bezieht. Hier befinden sich die bisher zurückerhaltenen gezeichneten Vögel, oder deren Füße, eventuell nur die Alumíniumringe, ausserdem einige Karten, auf welchen jene Stellen eingezeichnet sind,

Igen tanulságos a szürke varjú vonulási térképe, a melyen a lelőhelyek pontosan megmutatják a Rossittenen átvonuló tömegtelen sok szürke varjú költőterületét és téli szállását.

A madárjelöléseket DR. THIENEMANN többféleképpen végezi A szürke varjakat átvonulásuk közben fogdossa össze a „Kurische Nehrung“-on divó varjúfogó hálójával. A *danka sirályokat* és *küszvágó cséreket* a Rossitten mellett levő tóban, az úgynevezett Möwenbruchban, fióka korukban jelöli meg. A nevezett területen mindkét madárfaj nagy kolóniában fészkel. *Larus canus* és *Larus fuscus* szintén hálók segítségével lesznek összefogdosva. A *fehértógyólyák* jelölésére THIENEMANN részben maga megy ki azokra a vidékekre, a hol nagyobb számban jelölhet gólyákat, részben érdeklődők között szétosztogatja a jelöléshez szükséges gyűrűket. Ily módon eddigelé több mint kétezer gyűrűt osztott szét. Ennek az eljárásnak csak egy hiánya van, az t. i., hogy a jelölők igen sok esetben nem értesítik a központot a jelölésekről. A nagyobb ragadozókat, nevezetesen az *Archibuteo*-t vastag gumival bevont csapóvasakban fogja meg; ezáltal a madár sértetlen marad s így jelölésre alkalmas.

A jelölések sikere érdekében DR. THIENEMANN állandó irodalmi működést fejt ki a madártani és vadászati lapokban, hogy az érdeklődést egyrészt állandóan ébrentartsa, másrészt pedig minél szélesebb körökben felköltse.

A madárvonulás megfigyelése ezéjjából őszszel és tavaszszal a fővonulás ideje alatt DR. THIENEMANN kivonul egy Rossittentől távolabb eső faházikóba, az említett „Ulmerhorst“-ba. A „Kurische Nehrung“-nak ez a legkeskenyebb része, így könnyen áttekinthető s a vonulás megfigyelésére legalkalmasabb. Itt végzi egyúttal feleségének segédlete mellett a vonulási sebességek mérését is. A fővonulási irányban $\frac{1}{2}$ kilométernyi távolságban állanak egymástól és kézi telefontal vannak összeköttetésben A szél siettető vagy lassító hatásá-

wo markierte Vögel erlegt wurden. Sehr lehrreich ist die Zugskarte der Nebelkrähe, auf welcher durch die Erlegungsorte das Brut- und Überwinterungsgebiet der massenhaft über Rossittenwegziehenden Nebelkrähen sehr genau angegeben wird.

Das Zeichnen der Vögel wird von DR. THIENEMANN auf verschiedene Art und Weise durchgeführt. Die *Nebelkrähen* werden während ihres Durchzuges mittels eines auf der „Kurischen Nehrung“ gebrauchten Netzes gefangen. Die *Lachmöven* und *Fluss-Seeschwalben* werden in einem Teiche bei Rossitten, im sogenannten Möwenbruche als Nestjunge gezeichnet, wo beide Arten in grösseren Kolonien brüten. *Larus canus* und *Larus fuscus* werden ebenfalls mittels Netzen gefangen. Behufs Markierung der weissen Störche begibt sich THIENEMANN oft selbst auf jene Gebiete, wo dieselben in grösserer Anzahl gezeichnet werden können, zumeist verteilt er jedoch die Ringe an solche, welche für die Sache Interesse bezeigen. Auf diese Weise wurden schon über 2000 Ringe verteilt. Dieses Verfahren hat jedoch den Mangel, dass die Markierer in vielen Fällen die Zentralstation von dem Zeichnen der Vögel nicht verständigen. Die grösseren Raubvögel, namentlich die *Rauhfußbussarde*, werden mittels Schlägeisen, welche mit dickem Gummiüberzuge versehen sind, gefangen, so dass der Vogel unversehrt und zum Markieren geeignet bleibt.

Um den Erfolg des Vogelzugsversuches zu sichern, entfaltet DR. THIENEMANN eine ständige literarische Tätigkeit in den jagdlichen und ornithologischen Zeitschriften, einerseits um das Interesse immer aufrecht zu erhalten, andererseits um dasselbe in je weiteren Kreisen zu erwecken.

Zur Beobachtung des Vogelzuges begibt sich DR. THIENEMANN im Frühjahr und Herbst, zur Zeit des Hauptzuges in ein von Rossitten entfernt liegendes Blockhaus, in den erwähnten „Ulmerhorst“. Hier befindet sich die schmalste Stelle der „Kurischen Nehrung“, welche daher am leichtesten übersehbar und zum Beobachten des Vogelzuges am geeignetsten ist. Hier werden auch unter Mithilfe seiner Gemahlin die Zugsgeschwindigkeiten gemessen. Sie befinden sich in der Zugrichtung einen halben Kilometer von einander

nak megmérésére szélesség mérővel van ellátva.

A madárvonulás megfigyelésén kívül madárvédelmi berendezésekkel is foglalkozik, de alkalmas terület hiányában mintatelep létesítéséről szó sem lehet.

A „madárvártának“ ily módon részletezett sokoldalú tevékenységéből bizonyára mindenki azt a meggyőződést meríti, hogy mindaz, a mit egy ember legtöbbször csak igen szerény eszközökkel el tudott érni, az itt tényleg meg is van s hogy ennél fogva a madárvárta életrevaló intézmény, a melynek biztató jövője van.

A rossitteni madármegfigyelő állomás tüzetes tanulmányozása lévén kiküldetésemnek egyik legfőbb feladata, el nem mulaszthatom DR. THIENEMANN J. úrnak hálás köszönetet mondani, hogy feladatomban megvalósítását tőle lehetőleg előmozdította.

Ezután még csak azt említem meg, hogy a személyes érintkezés révén is lehetőleg ismerttettem a M. O. K. működését, nevezetesen a madárvonulás megfigyelésére szolgáló hálózatunkat s eredményeinkre utalva igyekeztem hangulatot kelteni, hogy Németországban is szerveztessék ilyen hálózat. Ennek azonban az az akadálya — a mit már DR. RÖRIG is említett — hogy Németországban a kérdőívrendszer nem vált be; szinte általános a csodálkozás, hogy Magyarországon lehetséges volt ily sűrű és kitűnően működő hálózat szervezése. Ezenkívül sok hivatkozás történt — és pedig joggal — arra a hathatós erkölcsi és anyagi támogatásra, a melyben Magyarországon a kormány, nevezetesen DR. DARÁNYI IGNÁCZ m. kir. földművelésügyi miniszter részesíti az ornithológiát, a melyhez foghatót Németországban lehetetlen elérni s így hiányzanak a megfigyelési hálózat létesítéséhez szükséges anyagi eszközök is.

Befejezésül szívből fakadó hálás köszönetet mondok HERMAN OTTÓ igazgató úrnak a

entfernt und stehen mittels eines Feldtelephons mit einander in Verbindung. Behufs Messung der beschleunigenden, resp. der verzögernden Wirkung des Windes ist er mit einem Windstärken-Messapparat versehen.

Neben der Beobachtung des Vogelzuges wird auch der Vogelschutz kultiviert, doch kann infolge Mangels an geeigneten Gebieten von dem Einrichten einer Musterstation keine Rede sein.

Aus der hier geschilderten vielseitigen Tätigkeit der Vogelwarte wird wohl jedermann die Überzeugung erhalten, dass dasjenige, was ein Mann mit fast immer beschränkten Mitteln leisten konnte, hier vollauf geleistet wurde, und dass daher die Vogelwarte eine lebenskräftige Institution ist, welche einer schönen Zukunft entgegengeht.

Indem das Studium der Vogelwarte Rossitten eine hauptsächliche Aufgabe meiner Entsendung war, kann ich es nicht versäumen, Herrn DR. J. THIENEMANN herzlichsten Dank dafür zu sagen, dass er das Erreichen meiner Aufgabe in jeder Beziehung nach Kräften förderte.

Schliesslich möge noch erwähnt werden, dass ich im persönlichen Verkehr auch der Tätigkeit der U. O. C. gedachte, namentlich unseres zur Beobachtung des Vogelzuges organisierten Beobachtungsnetzes und versuchte ich mit Berufung auf unsere Resultate die Errichtung eines ähnlichen Beobachtungsnetzes auch in Deutschland als wünschenswert darzustellen. Diesem Vorhaben steht jedoch das Hindernis entgegen — was auch schon von DR. RÖRIG beklagt wurde — dass sich in Deutschland das Fragebogensystem nicht bewährte; man wunderte sich daher fast allgemein darüber, dass es in Ungarn möglich war, ein so dichtes und ausgezeichnetes Beobachtungsnetz zu organisieren. Ausserdem berief man sich vielfach — und zwar mit Recht — auf die wirksame moralische und materielle Unterstützung, welche die Ornithologie in Ungarn von der Regierung, namentlich vom k. ung. Minister für Ackerbau, DR. IGNATIUS V. DARÁNYI erhält, was in Deutschland derzeit nicht erreicht werden kann, weshalb auch die zum Einrichten eines Beobachtungsnetzes notwendigen materiellen Mittel fehlen.

Zum Schlusse sage ich Herrn Direktor OTTO HERMAN ergebensten Dank für die Ermöglichung

kiküldetés kieszközléséért, melynek folyamán egyrészt sok értékes tapasztalatot gyűjtöttem, másrészt alkalmam nyílt megismerkednem Németország ornithológusaival. Azokat a kellemes órákat, melyeket barátságos körökben eltöltöttem, mindenkor kedves emlékként fogom megőrizni.

dieser Entsendung, während welcher ich einerseits wertvolle Erfahrungen sammeln konnte und andererseits mit den deutschen Ornithologen bekannt wurde. Die angenehmen Stunden, welche ich in ihrem freundlichen Kreise verlebte, werden mir immerdar eine liebe Erinnerung bleiben.

A Petényi-emlék.

A magyar tudományos madártaŋ meg-
alapítójának, PETÉNYI SALAMON-nak állítandó
emlékműre a mult év november hava óta
a következő két adomány érkezett:

Sehenk Jakab	20 kor.
A Magyar Tnd. Akadémia gyűjtő- ívén	30 „
Összesen	50 kor.

Hozzáadva a mult években érkezett 802 koro-
nát, gyűjtésünk eddigi eredménye 852 korona.

Fogadják e helyen a kegyes adakozók
őszinte szívből fakadó köszönetünket. A további
kegyes adományokat a M. O. K. czime alatt
(Budapest, VIII. József-körút 65, I. 3.) kérjük.
M. O. K.

Das Petényi-Denkmal.

Zur Errichtung eines Denkmals für J. S.
v. PETÉNYI, dem Begründer der wissenschaft-
lichen Ornithologie in Ungarn, liefen seit
November 1907 folgende Gaben ein:

Jakob Sehenk	20 Kronen
Sammelbogen der Akademie der Wissenschaften	30 „
Zusammen	50 Kronen.

Mit den 802 Kronen der vorigen Jahre summiert,
beträgt unsere bisherige Sammlung 852 Kronen.

Empfangen die gütigen Spender auch an
dieser Stelle unseren herzlichsten Dank. Die
weiteren gütigen Beiträge ersuchen wir an
die U. O. C. (Budapest, VIII. József-körút 65. I.)
zu richten. U. O. C.

Personalia.

Az 1908. év folyamán a M. O. K. *rendes
megfigyelői* közé a következők vétettek föl:

BODNÁR BERTALAN, Hódmezővásárhely.
MAUKS VILMOS, Tátraháza.
MAGDITS KÁROLY, Nagyvárad.
BÖRZSÖNYI GYULA, Vörs.
JUHÁSZ KÁROLY, Bodony.
TÓTH BÉLA, Antalfalva.
HOLICSKA JÁNOS, Garamsálfalva.
PAWLAS GYULA, Eperjes.
FERNBACH KÁROLYNÉ, Zombor.
PÓZNER BÓDOG, Arad.

Jubiläum. 1908 április 10-én volt tizedik
évfordulója annak, hogy DR. DARÁNYI IGNÁCZ
m. kir. földmivclésügyi miniszter Ő Nagy-
méltósága elfoglalta ezt a fényes állást; ritka
jelenség ez a mai korban, a mikor a minisz-
terség szinte az efemeridákra emlékeztet.
Híven egész életében követet elveikhez, Ő
Nagyméltósága a leghatározottabban vissza-
útasított mindenféle ünneplést. Nem mulaszt-
hatjuk el, hogy a racionális és lelkes madár-
védő valóban számtalan tisztelőjének hírt ne
adjunk erről az évfordulóról.

M. O. K.

Im Laufe des Jahres 1908 wurden zu *stän-
digen Beobachtern* ernannt:

BODNÁR, BARTHOLOMÄUS, Hódmezővásárhely.
MAUKS, WILHELM, Tátraháza.
MAGDITS, KARL, Nagyvárad.
BÖRZSÖNYI, JULIUS, Vörs.
JUHÁSZ, KARL, Bodony.
TÓTH, BÉLA, Antalfalva.
HOLICSKA, JOHANN, Garamsálfalva.
PAWLAS, JULIUS, Eperjes.
FRAU KARL FERNBACH, Zombor.
PÓZNER, FELIX, Arad.

Jubiläum. Am 10. April 1908 jährte es
sich zum zehnten Mal, dass Se. Exzellenz
unser königl. ungar. Minister für Agrikultur
DR. IGNATIUS VON DARÁNYI diese glänzende Stel-
lung bekleidet; gewiss eine seltene Erseheinung
in einer Zeit, wo die Minister in ihrem Amte
mehr an Ephemeriden erinnern. Getreu den
Prinzipien seiner ganzen Lebensführung, lehnte
Se. Exzellenz jede Art von Feier entschieden
ab. Wir konnten uns aber nicht enthalten, die
Kunde dieser Jahreswende den wirklich zahl-
losen Verehrern dieses rationellsten und eifrig-
sten Beschützers der Vogelwelt zu vermitteln.

U. O. C.

Látogatások. WALTER W. FROGGAT, a ki az
ujdélwalesi földmivclésügyi minisztérium meg-
bízásából az egész világ mezőgazdasági intéz-
ményeit és múzeumait tanulmányozta, elláto-

Besuche. WALTER W. FROGGAT, der im Auf-
trage des Ackerbauministeriums von Neu-
südwaies die landwirtschaftlichen Einrichtun-
gen und Museen der ganzen Welt besichtigte,